

MUSEUM sponsoring

Kunst tegen oliegeld in Tate

Moet het Tate museum in Londen sponsor BP de deur wijzen? Een kunstenaarscollectief eist om te beginnen openheid over de omvang van de steun. 'Er leeft ongemak binnen Tate.'

PATRICK VAN IJZENDOORN

AMSTERDAM

Ook in Nederland zijn oliemaatschappijen als sponsor actief in de museumwereld. Oliegigant Shell is partner van onder meer het Van Gogh Museum in Amsterdam en De Kunsthal in Rotterdam, en droeg tevens financieel bij aan de uitbreiding van het onlangs heropende Mauritshuis in Den Haag. Zo is de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), die sinds in 2011 de oliewinning in Schoonebeek hoofdsponsor van het Drents Museum in Assen. Tabaksfabrikant Japan Tobacco International (JTI) is een van de grote sponsors van het Rijksmuseum. Protesten door actiegroepen zijn hier tot dusver uitgebleven.

shell in nederland

De affiche van Atkinson, een verwijzing naar een BP-olieramp.

'SCHILDERIJ VAN DEEPWATER HORIZON-EXPLOSIE WINT TURNER PRIJS.' Deze tekst sierde deze week een billboard van de Londense krant The Evening Standard. Wel, niet echt. Het was een pastiche van de activistische kunstenaar Conrad Atkinson. Met de verkoop van 75 gesigneerde afdrucken van The oil ship, zoals dit werk heet, steunt hij Liberate Tate, de actiegroep die al jaren strijdt tegen de sponsoring van de Tate-musea in Londen door oliegigant BP. Saillant detail: Tate bezit tien kunstwerken van Atkinson.

Dat Liberate Tate de 74-jarige kunstenaar heeft weten te strikken voor haar zaak, is een grote stap. Sinds begin 2010 probeert de groep Tate Modern en Tate Britain zover te krijgen om af te zien van giften van een milieuvervuilende onderneming. Het collectief werd gevormd tijdens een Tate workshop over het thema 'ongehoorzaamheid', waarbij niet mocht worden gesproken over sponsoring. Dat werkte averechts. Enkele maanden later kreeg de strijd een impuls toen een explosie op BP's olieplatform Deepwater Horizon een milieuramp veroorzaakte in de Golf van Mexico

Door de jaren heen heeft het collectief, bestaande uit kunstenaars en gewone burgers, artistieke acties georganiseerd, waaronder het met olie overgieten van een naakt groepslid

in een museumzaal van Tate. Tevens gaf het Tate Modern, gevestigd in een oude krachtcentrale aan de zuidoever van de Theems, een 1.500 kilo wegende wiek van een windturbine, een gift die werd geaccepteerd. Ten tijde van de recente Malevich-tentoonstelling wapperde een tiental demonstranten in de turbinehal met een groot zwart, malevicheaans doek, dat een zwart gat moest voorstellen.

Tate is bedreven in het werven van sponsors. In januari werd bekendgemaakt dat de Zuid-Koreaanse autofabrikant Hyundai voor miljoenen mee zal betalen aan nieuwe kunstprojecten, als opvolger van Unilever.

Hoe groot de bijdrage van BP is, wil bedrijf noch museum onthullen. De actievoerders proberen het museum langs juridische weg te dwingen om die informatie vrij te geven. Ze lijken daarbij de wind mee te hebben. In september moest Tate gedwongen verschijnen voor het Informatie Tribunaal, dat nog voor het eind van het jaar zal beslissen of Tate opening van zaken moet geven. Ook al gaf het museum in de procedure aan dat het vreest voor 'intensivering van het protest' als de precieze cijfers openbaar worden.

De olieboer is al sinds 1990 sponsor en volgens Tate dragen hun giften ertoe bij dat belangstellenden de vaste collecties gratis kunnen bezoeken. BP schenkt ook geld aan de National Portrait Gallery, The British Museum en de Royal Opera House op Covent Garden, inclusief gratis toegankelijke concertante opera-uitvoeringen op Trafalgar Square. Ook de sponsoring door concurrent Shell van klassieke concerten aan de Southbank, pal voor haar Londense burelen, roept verzet op.

Volgens kunstdocent Tony, lid van het collectief, sorteert de actie langzaam effect. 'Er leeft ongemak binnen Tate, maar de top heeft de touwtjes in handen en bovendien is oud BP-topman John Brown voorzitter van het stichtingsbestuur.'

Tijdens de algemene ledenvergadering aanstaande vrijdag zal Tate-lid Lena, een milieu-activiste, haar stem verheffen. 'Tate kan makkelijk zonder BP. Om je een idee te geven: de leden zijn goed voor vijf miljoen. Oliegeld is gewoon niet meer pluis, net zoals tabaksgeld.'

Toevallig was het Atkinson die een kwart eeuw geleden met The art of tobacco protesteerde tegen de sponsoring van de National Portrait Gallery-prijzen door sigarettenmerk John Player. Dit j'accuse-schilderij had dezelfde opzet en vormgeving als The oil ship.

Sponsor geweerd bij biënnale

Na protest van een aantal deelnemende kunstenaars brak de kunstbiënnale van Sydney in Australië in maart van dit jaar met hoofdsponsor Transfield Services. Het bedrijf is betrokken bij omstreden detentiekampen voor bootvluchtelingen op afgelegen eilanden voor de kust van Australië. De voorzitter van de biënnale, Luc Belgiorno-Nettis, stapte op. Hij is de zoon van een van de initiatiefnemers van de biënnale, die ook oprichter is Transfield. Onder de kunstenaars die protest aantekenden bevond zich een aantal Nederlandse kunstenaars, onder wie Nicoline van Harskamp en Sara van der Heide.